Nr. 145. *Anul XXIX.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchia** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **stráinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă la *„Telegraful român"*,

care apare de **trei** ori pe sêptêmână, deschidem pe anul următoriu, 1882, cu preţul cel mai moderat, care se poate vedê în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al poştei ultime sê fie scrise bine, ca sê se poată cetî.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al câror abonament se sfârşesce cu ultima Decemvre 1881, a'şi innoi din vreme abonamentul, pentru ca sê nu fie espeditura silită a sista, sau a întârţia cu espedarea foiei *).

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

*) O inlemnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Statistică ungurească.

Într'o şedinţă estraordinară şi înaintea unui public foarte distins din Budapesta, dl. Keleti,*) capul despărţimêntului statistic a arătat resultatul numerărei poporului din ţerile ungare sevârşite în 1880. După o espesiţiune pe placul şovinismului modern între Maghiari dl. Keleti presentează cinci tabele, dintre care în cea dintâiu arată sporirea locuitorilor în Ungaria cu Transilvania împreună; în Fiume şi ţinut şi în Croaţia; în a doua poporaţiunea după limbă; în a treia locuitorii din Budapesta după limbile lor materne şi după cât mai vorbesc şi ungurescе; a patra locuitorii din 143 cetăţi după limbile lor materne şi între câţi mai vorbesc şi ungurescе şi în fine a cincea câţi locuitori vorbesc limba statului.

*) Mai naiute Klette, Neamţ. Red.

Reproducem tabela II întocmai; eară din celelalte estragem numai ce ne privesce.

II. Poporaţiunea ţêrei ungurescі după limba maternă

	1870	1880
Unguri . . .	6,156,421	6,165,688
Nemţi . . .	1,820,922	1,798,373
Slovaci . . .	1,817,228	1,790,476
Români (olâh) .	2,470,069	2,323,788
Ruteni . . .	469,423	342,851
Croato-serbi .	478,995	605,725
De alte neamuri	11,295	203,767
Cari nu sciu vorbi (?)	—	499,054
	13,219,419	13,728,622

Din tabela a treia se vede că în Budapesta sûnt 408 Români, dintre cari 288 vorbesc şi ungurescе. Din tabela a patra vedem că în 143 cetăţi ungurescі sûnt 77,612 Români dintre cari 21,365 vorbesc şi ungurescе şi din a cincea că peste tot 137,252 Români vorbesc şi ungurescе.

Pentru cine trece în fugă preste espesiţiunea aceasta mai că ar fi statistica aceasta cea, valea; dar dacă o ia cineva numai cât de puţin mai la ochi apoi o găsesce în adevêr şovinistică şi nedeamnă de oameni serioşi.

Înainte de toate însemnăm ceeace ne privesce mai de aproape, că în şece ani, după datele statistice ale dlui Keleti, Românii ar arêta o decrescere de 156,341 de suflete care ar fi peste 15 mii de oameni pe an. În şece ani cam mult.

Un lucru remâne încurcat. De unde scrie dl Keleti câţi Români au fost în 1870, de oarece la numărarea de atunci nu a fost nici o rubrică în blanchetele numărărei, care se indigite naţionalitatea locuitorilor din Ungaria?

Datele din 1870 sûnt aşa dar poesii despă nu în versuri şi nu mai puţin poetice ni se par' şi datele din 1880. Cumcă sûnt poesii vom vedê mai în jos şi mai bine.

Românii maghiarisaţi din Secuime de sigur că vor fi trecuţi în numêrul Maghiarilor şi asemenea şi pretinşii Maghiari romanisaţi din comitatul Hunedoarei. O împregiurare, care va fi scăzut foarte tare numêrul Românilor. Dar afară de aceasta este lucru cunoscut că cu ocasiunea numărărei din urmă (1880) s'au scris pe beata hârtie răbdătoare multe cari n'ar fi trebuit scrise pe cum s-au scris. Aceasta din urmă nu privesce numai pe Români, ci şi pe alte naţionalităţi: De unde se esplică cum de în şece ani în care restimp însuşi dl Keleti spune că s'au prăpădit de cholerâ şi de alte boale peste 400,000 cetăţeni ungurescі, numai Maghiarii s'au sporit cu 8867; pe când Românii s'ad cu 156,341!! Nemţii cu 22,551, Slovacii cu 26,752 eară Rutenii, cari preste tot nu ajung nici o jumêtate de milion scad cu 127,072!!! de suflete.*)

Nici pe vremea lui Cinghis-Chan n'au putut scădê numerul poporaţiunilor mai tare. Sau că cholera şi celelalte epidemii, cari sting poporaţiunea din Ungaria, sûnt un privilegiu esclusiv al naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria.

Dl. Keleti se vede că a avut în vedere metoda usitată de a spori numêrul Maghiarilor, când în espesiţiunea sa amintesce cu multă căldură de iniţiativa ministrului de instrucţiune, prin care s'a introdus limba maghiară în şcolele poporale. El sperâ că preste şece ani, când se va face oconscripţiune noua resultatele înţeleptei iniţiative a ministrului vor fi foarte îndevêrate. „Pagubă, esclamă dl Keleti, că aceasta nu s'a făcut mai demult!"

Nu scim dacă poate se fie pagubă dar sûnt sigur că statistica dlui Keleti deschide o perspectivă foarte posomorită naţionalităţilor nemaghiare în Ungaria. D. e. numai Românilor le ar mai trebui pe deasupra un numer de 805, 032 de suflete, ca se mai poată trăi douăşdeci de ani în Ungaria.

*) Va se ţică mai 13,000 pe an.

*) Va se ţică mai 13,000 pe an.

FOIŢA.

Concertul de Duminecă seara.

Sibiiu 7 Decemvre.

Concertul Reuniunei de cântări române din 6/18 Decemvre ni-a arătat de nou ce progresse îmbucurătoare face Reuniunea sub conducerea cea noua a dirigentului ci d. G. Dima. În concertul dat cu ocasiunea esposiţiei de astă vară se cunoscea deja mâna energică a cârmei celei noaue. Dar impregiurârile puţin favorabile sub cari a trebuit sê se dea concertul acela, adecă sala neacustică, căldură tropica etc. a trebuit se mărginească încâtva efectul pieselor. În localul îndatinat însê şi la o temperatură normală, care eartă şi publicului şi cântăreţilor a resulta, ne-am bucurat de accoardele cele pline, cari năvăleau când cu putere, când şopteau în pianissimul cel mai eteric. Toate vocile erau clare şi întrau cu siguranţă. Numai un studiu minuţios şi o diligenţă deosebită a putut se pună corul în stare a urma cu acuraţeţa observată bastonul de tact a desterului dirigent.

Judecând după aplausul „frenetic" care pe viitor am dori în interesul aplaudanţilor juvenili se nu ia forma unei eruţpiuni vulcanice — piesa care a plăcut mai tare a fost Nr. 3 din programă „Doue inimi numi dau pace" (cor micst în formă de horă) cu acompaniare de piano de G. Dima. În piesa aceasta i-a succes compositului a ne da un op, care îmbracă motivele naţionale caracteristice într-o haină muzicală, croită după toate regulile artei. Armonia nu e lucrată după modelul „maestrilor" din prin Bucureşci, adecă sărică, lipsită de ori ce farmec, ci e plină de imitaţiuni interessante şi figuri caracteristice. Spêrăm că vom întâlni de multe ori pe d. Dima pe terenul acesta, şi creând şi opuri mai mari va puse bada la desvoltarea muzicei naţionale.

Nu mai puţin succes avură cele „Douăcântece poporale" arangiate pentru chor micst de G. Dima. Aceste arii simple sûnt de un farmec rar, dacă sûnt armonisate aşa cum ni s'a produs, şi cântate cu nuanţele şi accentele, aplicate de arangiatorul.

Mult plăcură şi celelalte coruri „Remas bun codrului" de F. Mendelsohn Bartholdy. „Florile codrului" de I. Dürner. „Viaţa ţăganilor" de R. Schumann. Impresiunea cea mai plăcută fâcură „Scena din şedêtoare" din partea IV (larna) a oratoriului „Anotimpurile" de I. Haydn. Dna A. Moga, a interpretat prin simpatica-i voce prea bine umorul compositiunei. Inimile tuturor ascultătorilor se umplură de veselie de farmecul acestei voci. Dna Moga, a mai cântat împreună cu dnul Dima duete de Rubinstein „Cântece de seara" şi „Păsărica odat cânta"... se înţelege de sine cu o nuansare prea frumoasă. Am fi dorit însê se auzim în locul compositiunilor aceste câm palide altele.

Nu va fi dar mirare dacă se vo gândi şi ele la vre-o pagubă. Încât despre Nemţi vedem că ei se şi gândesc şi încă serios.

Când ar avea vre-o trecere înaintea visătorilor cari visează şi când fac statistică, noi le-am pune întrebarea, că bine ţear pâre câmd ar veni alţii înamorati de statistică sê le facă o corectură radicală în cifre?

Revista politică.

Sibiiu, la 9 Decemvre.

Dieta Ungariei au intrat la 19 Decemvre n. în vacanţele Crăciunului cari vor ţinê până după anul nou.

De mai multe ţile se vorbesce despre o crisă ministerială în Viena. „D. Ztg" se înţelege sub reservă a comunicat în numêrul de luni că Taaffe şi ar fi şi dat demisiunea şi împêratul ar fi şi primit'o. Telegraful însê n'a anunţat până acum nimica despre demisiunea aceasta şi aşa remâne până una altă toată crisa în reservă.

Conflictul austro-român în loc sê se domolească pare că se înăspresce pe ţi ce merge. Calimachi Cartagiu, fost trimis al României la London, a publicat mai multe documente privitoare la cestiunea Dunărei. Între acestе se află o depeşe dela 1 Septemvre (în ţiarele stráine este 1 Martie 1880) dela ministru president Brătianu către Calimachi Catargiu, care transpusese lordului Granville o notiţă confidenţială în privinţa regulamentelor pentru navigaţiunea Dunărei şi supraveghiarea navigaţiunei. Tecstul depeşei din cestiune este cel următoriu.

„Regret că plecarea Dv. (la Eaux-Bonnes) va împedecat se amendaţi în memoriul Dtre şi potrivit cu telegrama mea din 13/25 curent Nr. 13771 pasagele a câror ton este foarte agresiv în contra Austriei. Atitudinea noastră, precum o arată toată politica ministeriului cârui aparţin, n'a fost nici odată decât defensivă, car' nu ofensivă."

Deşoara Maria Roşca a cântat doaue piese solo s. a. „Soliaflorilor" de F. Schubert şi „Pe aripi de cântare" de f. Mendelsohn Bartholdy, dovedind un progres îmbucurător, de când o auţirăm pe urmă.

Dacă domişoara va depune sfiala şi va da vocei atrăgătoare un caregi care lustru, sucurul va fi mai mare. — Cu plăcere auţirăm „Terzetele pentru voci femeescі" de F. Hiller, dintră care unul „Cătră zefir" în buna memorie din concertul de pe urmă. Dnele A. Moga, A. Brote şi deoara M. Roşca cântară şi de astadată prea frumos.

În fine nu putem sê nu amintim că p. t. publicul în etate de 3—7 ani a molestat încâtva pe adevêraţii ascultatori şi dacă Comitetul Reuniunei ar ruga pe membrii ajutători a avea pe viitoriu, mai multă consideraţiune în privinţa aceasta, vom fi mulţumitori.

(Din albumul reginei României.) Diarul parisian „Echo de

Mai sûnt, se vede şi alte depeşe care noi nu le cunoascem. Diarele cari vor fi în posesiunea lor susţin că ar fi mai aspre şi chiar ostile faţă cu Austro-Ungaria şi de aci deduc că conflictul are sĕ se înăspreasc̆ă.

Deputatul Ionescu a cerut sĕ se cetea-scĕ actele aceste în camerĕ. Acesta în-ĕ a respins cetirea. Se mai ḑice cĕ Calimachi Catargiu va fi dat în judecatĕ pentru indiscreţiune.

Aceleşi deputat a făcut un amendament prin care camera sĕ dea expresiune regretărei cĕ şi-au recit relaţiunile Ineţre Romănia şi Austria. Ministrul de esterne Statescu declară cĕ primesce amandamentul, în acelaşi timp regretă cĕ Austria nici n'a arătat oficial la Bucuresci cĕ „a întrerupt relaţiunile. „Camera, ḑice mai departe „D. Ziţ.“ din Viena, insĕ a respins cu mare majoritate amandamentul lui Ionescu, vrĕnd prin aceasta se exprime cĕ simţemĕntul naţional (romĕn) e vătămat (şi nu Austria.)“ „De acĭ se vede, continuă foaia vienezĕ, cĕ afacerea devine tot mai interesantĕ şi dnii de lângĕ Dâmboviţa se fac ca şi cânḑ şi-ar avea se ceasĕ satisfacţiune dela Austria. Din limbagiul cel energic al foilor guvernamentale se vede cĕ numai încape indoialĕ, cĕ cabinetul din Viena va clarifica dlui Brătianu foarte repede şi hotărît punctul sĕu de vedere.

Bismarck se ocupĕ cu ideea cum se deslinse centrul catolic din Reichstag, ceea ce displace foarte mult în Vatican.

Între Francia şi Italia (oficialĕ) încĕ n'au încetat duşmăniile. „Temps“ ca în bătaie de joc ḑice cĕ diplomaţia italiană, care s'a dus la Viena după alianţĕ contra Franciei şi a dus de acolo o corfă goalĕ.

Din dieta Ungariei.

Şedinţa despre care atinsesem în unii din arii precedenţi o reproducem în estras ceva mai pe larg numai acum din cauza multului material grămădit în timpul din urmĕ.

Obiectul discusiunei, ḑice „G. Tr.“, era tractatul cu Serbia privitoriu la estradarea reciprocĕ a celor cari au comis o crimĕ ordinarĕ. Într'un articol al acestui tractat se stabilesce ca criminalii politici se fie eschişi dela estradare, articulul 3 însĕ hotărescĕ cĕ ori ce crimĕ de omor, comisĕ în contra monarchilor şi a membrilor familiilor lor este a se considera de omor ordinar.

Acest din urmĕ articul nu le-a plăcut unora din matadorii stângei estreme şi de aceea l'au combătut. Otto Hermann, primul vorbitoriu din stânga estremĕ, protestezĕ în contra insinuaţiunei din art. 3 cĕci ea este o vătĕmare a dreptului de asil (Aplause vii în stânga) apoi ḑice:

„Eu nu aprob în principiu nici un omor. (Ilaritate în dreapta) dar admit cĕ pot fi casuri, în cari omenii pot avea dreptul a ataca viaţa altora în casul de apĕrare propriă spre a dezlătura un pericol de viaţĕ; numai cât aceasta nu o censider de un privilegiu al unor clase, ci ca drept al tuturor oamenilor. (Aplause în stânga estremĕ). Nu pot aproba nici un omor dar dacĕ aceia, cari sûnt chiemaţi a conduce destinele poporului, sau ocupaţin a fi chiemaţi la ceasta, se dejosesc pânĕ la atâta, încât lasĕ a se face omorari în massa, şi dacĕ se întâmplĕ atunci ca conştiinţa poporului sĕ se revolte ca un Vesuv, dacĕ poporele nisuesc spre bunăstare, pentru care sûnt născuţi, dacĕ nisuesc a scutura ocesa ce nu este o urmare a naturei, ci numai o urmare a instituţiunilor noastre scrintite sociale: nu voiu consimţi nici odatĕ ca sĕ se desbrace acesteia nisuinţa de caracterul ei politic. (Aplause în stânga estremĕ).

„Eu nu pot aproba articulul din cestiune, adause Hermann, căci pânĕ cânḑ în conducerea statelor nu decide capacitatea, ci afacerile de stat sûnt lăsate la voia întâmplerei, aşa, că uşor poate urma după un rege escelent, un tiran: pânĕ atunci nu voiu subtrage nimănui singura mulţămire ce'i rămâne de a se scăpa de acest tiran. (Singuratice aplause în stânga estremĕ.) Pentru aceste cuvinte iau responsabilitatea asupra'mi, nu pretind, ca partida mea sau alt cineva se meargă solidariu cu mine. Resping proiectul în numele meu. (Aplause sgomotoase în stânga estremĕ.)

După Hermann vorbi Irányi. Şi el respinge proiectul, dar nu este de părerea ante-vorbitoriului în privinţa art. 3. Şi dênsul nu consideră pe monarchii incoronaţi de fiinţe mai înalte, ci tot numai de oameni. Nu înţelege însĕ, de ce monarchii se nu aibĕ acelaşi drept ca particularii, cânḑ e vorba de a se estrada cei, ce au comis contra lor crima omorului. Admite, cĕ naţiunile ca atari au dreptul a trage la respundere pe monarchi, dacĕ păcătuesc în contra intereselor naţiunei, sau comit chiar actul de trădare contra ei, dar nu admit, ca un individ sĕ'şi arogeze singur acest drept. Şi apoi, adauge Irányi, asemeni atentate nu se comit numai contra tiranilor, ci şi contra unor monarchi harnici. Regele, pe care l-a omorît pumnalul lui Ravaillac de sigur cĕ n'a fost un tiran, asemenea nici acel monarch, care a fost atacat cu pumnalul de Passanante, nu se poate numera între tirani. Şi se nu uitaţi, încheie Irányi, cĕ şi funcţionarii cei mai înalţi, aleşi ai naţiunilor un Lincoln şi un Garfield, cari au fost mândria naţiunei lor, au căḑut victimă unor asemenea atentate. Irányi respinge cu toate acestea proiectul, pe care îl declară de defectuos.

Al treilea vorbitor al stângei estreme a fost deputatul Albert Németh. El ḑice: Un procuror francez de pe timpul restaurăţiunei a ḑis: „perpetuĕ este de pedepsit; cel ce omoară însĕ pe un rege, tatĕ a milioane de oameni, comite un omor inmiit şi inmilionit.“ Apĕrătorul, din scoala radicalĕ, ca şi mine şi amicul meu Hermann, (miscare în dreapta) accentuă în discursul seu cĕ: „în viaţa politicĕ nu este oameni ci cifre nu simţeminte, ci interesse. În politicĕ nici odatĕ nu omori pe un om, ci delatori o pledecĕ; astăḑ totul şi mâne urmeazĕ resbunarea.“ Atâta voiam sĕ ḑic. Eu nu me ţin de scoala Burbonilor însĕ nu pot se merg nici cu ideologia radicalĕ radicalĕ pânĕ acolo, unde se lucepe resbelul între oameni. Aleg dar principiul de mijloc al vieţei practice şi resping proiectul, căci nu voiu ca Ungaria se păşească pe nou a cărare indicatĕ de acest proiect. (Aplause în stânga estremĕ.)

Ministrul-preşedinte Tisza se rĕdică şi ḑice: Me bucur, cĕ un membru, distins al stângei estreme (Irányi) a delăturat cu cuvintele sale presupunerea, ca şi cânḑ ar putea se esiste în Ungaria o partidĕ, care ar considera regicidiul de îndreptăţit (Aplause în dreapta) şi pentru aceea e vorba de se ceea cĕ regicidiul sĕ fie considerat ca ori şi ce alt omor. Dacĕ aceasta s'a combătut aḑi acĭ cu argumentaţiuni, ca aceea ale deputatului Hermann, şi dacĕ le-a putut respica nepedepsit în camerĕ... (Strigări sgomotoase de Oho! în stânga estremĕ) Verhovay strigă: Vin-o curênd cu gendarmi! (Mare sgomot.)

Ministrul Tisza: Dacĕ s'ar respinge proectul pe basa pomenitei argumentĕri, aceasta ar însemna: Nu e iertat a omori pe nimenea, insĕ pe acela, care stă în frunteа unui stat, îl poate omori şi este de iertat. (La stânga estremĕ: Aceasta n'a ḑis-o nimenea!) Nu ca ministru ci ca om respingeaş teorie nedreaptă şi rog pe on. Cameră a primi negreşit proiectul, ca se nu se nascĕ presupunerea cĕ s'ar fi condus fie şi numai un moment de nisce păreri atât de condemnabile (Miscare în stânga estremĕ.) Ba o primi teoria, cĕ în politicĕ este iertat a delătura pieduci prin omor, cum ḑise un deputat... Albert Németh cu voce tare; „Aceasta n'a ḑis-o acel deputat, nu întoarce cuvintele lui.“ (Mare sgomot în dreapta Auḑiţi! Auḑiţi!) Tisza: Ascultaţi-mĕ pânĕ la finit. Németh: Nu aceea a ḑis acel deputat. (Strigări în dreapta: La ordine!)

Ministru-pres. Tisza: D. deputat a ḑis cu cuvintele advocatului radical, cĕ omorul politic nu este un omor ordinar, ci delăturarea unei pedece. A ḑis, ce e drept, cĕ nu voiesce se meargĕ prea departe; dar frumoasa şi înţeleaptă citaţiune tot am auḑit-o. Şi apoi scim, cĕ şi Pilat 'şi-a spălat mânile. (Aplause în dreapta, miscare în stânga estremĕ. Alb. Németh cere cuvêntul.) Unde am ajunge, dacĕ am primi teoria advocatului radical francez? Unul ar putea privi pe un monarch ca pedece şi omori pe acel politic, celalalt pe un şef al oposiţiunei, al treilea pe un şef al partidei guvernului; în cele din urmĕ ar căuta fie-care a se scăpa de rivali prin omor. Repet rogarea sĕ primiţi proiectul. (Aplause în dreapta.)

Albert Németh ia cuvêntul din nou, se provocă la protocolul stenografic şi repete cele ce le-a ḑis mai înainte, spre a combate aserţiunea ministrului, apoi adauge din cuvênt în cuvênt: „Prin urmare asemenarea cu Pilat, care 'şi-a spălat mânile, nu se potriveşce. Dar' dacĕ este odatĕ vorba de Pilat, atunci fără îndoialĕ între noi doi e Pilat, acela care aici (Vorbitoriul arată cu mâna spre bancele opoziţiunei) a mânjit în restimp de şepte ani, pentru ca acolo (Vorbitoriul arată cu mâna spre banca ministerialĕ) se înţele în restimp de şese ani.“

Un mare sgomot au produs aceste cuvinte. Mare parte din stânga estremĕ aplaudă nebunesce, pe cânḑ guvernamentalii cereau ca Németh se fie chiemat la ordine. Clopoţelul preşedintelui sûna mereu. Făcându-se într'un târḑiu liniştе preşedintele chemă pe Németh, care suridea, la ordine pentru expresinea s'a neparlamentară.

Mai vorbiră Ugron şi Carol Eötvös, criticând procedereа d-lui Tisza, care ar voi sĕ restringă libertatea cuvêntului şi şi ar da nerul, cĕ apera tronul regelui, care însĕ nu e amenînţat de nimenea. După o vorbire a ministrului Tauler, care apĕrĕ pe colegul sĕu se încheie discusiunea şi tratatul de estradare sĕ primesce cu mare majoritate

Discursu

lui T. Maiorescu în camera din Bucuresci cu ocasia desbaterilor răspunsului la mesaţia.

Dior deputaţi! atât e. Vernescu care a vorbit în contra proiectului de adresă ai maioriţĕei, cât şi d. Maniu care a vorbit pentru acest proiect, au vorbit dintr'un singur punct de vedere: din punctul de vedere al cestiunii Dunărei.

Dacĕ m'am înscris ca sĕ vorbesc în contra proiectului maioriţĕei, nu este pentru acesta cestiune, ci afară de singura proposiţune de acolo care aprobă fără reservă actele guvernului, aprobare pe care nu o puteţi core dela noi, afară de această proposiţune de aprobare a actelor, noi de altmintrelea ne am putĕ uni cu declaraţiunile de patriotism făcute în cestiunea Dunării de maioritatea comisiunei.

Cânḑ dior deputa i, de ce este vorba? Avem înaintea noastră o formă de tratat care s'a decĕdut, în poziţie de lege care sĕ'l votăm, o soluţiune la care sĕ ne legăm? Este numai o adresă la Tron.

Punctul nostru de vedere este acĭ acesta: am vĕḑut cĕ guvernul Majestăţii Sale, prin o formă ce o credem neobicinuită, dar pentru a cărcia adoptare de sigur guvernul are motivul sĕu puternic, a pus într'un Me ngiu legal o cestiune şi detaliuri asupra unei cestiuni internaţionale pendente. Faţă cu această procedere neobicinuită, noi am întrebat întâia pe guvern, dacĕ cerênd dela noi o soluţiune oare-care, este şi dispus sĕ ne comunice actele diplomatice. A răspuns cĕ nu ni le comunicĕ fiind cestiunea pendentă.

Cestiunea fiind dar pendentĕ, am întrebat în al doilea rênd pe guvern, dacĕ nu poate spune do ce a pus-o atunci în mesagiu? Nu ni s'a răspuns nici aici; s'a răspuns: nu vă putem da această explicare.

Va se ḑică, înaintea pĕrei şi cel puţi, înaintea noastră, a unei părţi din opoziţiune cestiunea stă aşa: guvernul 'şi-a luat meritul şi 'şi-a luat şi răspunderea de a trata o cestiune internaţionalĕ pendentĕ în modul cum a tratat o prin Mesagiu. Noi nu cunoascem actele şi motivele; fiind însĕ sigur cĕ sûnt motive puternice pentru care ḑicem: Dacĕ nu putem cunoasce actele şi motivele, nu putem sci pânĕ unde sĕ aprobăm o soluţiune. Dar dacĕ guvernul Majestăţei Sale face apel la patriotismul nostru, dacĕ ḑice, cĕ „de câte ori va fi vorba de onoarea şi drepturile noastre naţionale, acĭ ca şi pe Tron şi în ţară, nu va fi decât un cuget gata pentru tot devotamentul,“ atunci noi răspundem: Aţi avut dreptate sĕ faceţi apel la patriotismul nostru, dacĕ este cas de a face apel; şi dacĕ este acest cas, atunci putĕ fi sigurĕ de întregul nostru devotament, de această unitate, pentru care trebue sĕ fie în toate cestiunile naţionale. Cu atâte cuvinte noi nu credem cĕ cestiunile inter-

---

France* citează următoarele cugetări ale M. S. Reginei României:

*

Desfiinţaţi mulţimile, nu vor mai fi martiri.

*

Cei cari afirmă, învoacă numele lui Dḑeu; el este singurul martor care nu contrăḑice nici odatĕ.

*

Noaptea totul e foc: stelele, cugetările şi lacrimile.

*

Curăţenia este ca şi opalul; mulţi cred cĕ este neînsemnată pentrucĕ nu vêd sclipririle ei.

*

Fericirea este ca un trandafir cu o sutĕ de foi; fie care are aceeaşi coloare, acelaşi profum; dar dacĕ le desprinḑi, floarea numai este.

*

Peri albi, vêrfuri de spumă ale furtunei.

*

Femeea neînţeleasĕ este aceea care nu înţelege pe celelalte.

*

Pentru a fi de spirit trebuie sĕ fii încongiurat de oameni de spirit; cocoşul nu spune nimic raţelor.

*

Contraḑiceреa insufleţesce convorbirile, de aceea cartea este plicticoasĕ.

*

Bunĕtatea copiilor este îngerească; acea a bătrânilor este cerească.

«R. W.»

* (Statua lui Lazar) S'a emis — scrie „Timpul“ — de d. Sava N. Şoimescu părerea dĕ a se face un „Album lui Eliade,“ în care sĕ se tipărească toate discursurile şi poiesiile făcute cu ocasiunea desvĕlirii statuei lui, şi produsul acestui album, adaus la cei 10,000 fr. alocaţi în budgetul ministrului instrucţiunii publice, se servească întru rĕdicarea unui alt monument, anume, unei statue lui Lazar. Învĕţătorul lui Eliade şi primul urzitor al micii şcoale din ruinile sfântului Sava.

naţionale pot să fie arme de opoziţiune; nu vrem să punem opoziţiunea pe acest teren. În faţa străinătăţii avem un guvern naţional, şi de câte ori va fi cestiunea de onoarea şi drepturile naţionale, trebuie să scie că acest guvern va avè toată naţiunea îndărătul său.

Voiţi Insă, dor, după direcţiunea ce a luat discuţiunea la Inceput, voiţi să scăpţi un mult detalii acum cu ocazunea adresei la discursul tronului, voiţi să scăpţi pătrea noastră ‚individuală; unul sau altul dintre noi, care este inscris, d. Lahovari, de esemplu, sau d. Carp, poate că vor avè ocasiunea de a vè vorbi în deosebi în cestiunea Dunărei.

Pentru mine, dacă am luat cuvântul ca să vorbesc în contra proiectului maioritătţei, am fost îndemnat de alte motive, motive de ordine cu totul interne pentru statul nostru.

Căci, dlor deputaţi, vă Intreb: Mesagiul Tronului cuprinde el numai cestiunea Dunărei? Se mărginesce el în această formă neobeinuită de a trata cestiuni internaţionale aşa? Aci este tot Inţelesul lui?

In Mesagiul Tronului, mai solemn decât altădată, mai puternic în această priinţă decât ori când, ni se dice:

„Plăcerea ce simt de a mă afla în mijlocul d-voastre, este cu atât mai mare, cu cât este vorba acum despre silinţele urmează să facem cu toţii, spre a aşeţa ţoara desăvârşit în condiţiunile unui stat liber, prosper şi respectat, şi această sufletească mulţămire o simt şi mai deplin astădţi; căci, pentru prima oară deschid sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitoare „a Regatului romăn.“

Şi la aceasta priinţă notă, care declară deschisă prima sesiune a Regatului romăn, la sfârşit Mesagiul adaugă:

„Intins şi roditor este câmpul activităţei d-voastră legislative, în actuala sesiune. După ce aşi incheiat bolta edificiului nostru cu sancţiunea noastră şi numai puţin laborioasă Incepe de acum pentru d-voastră: acea de a consolida marea operă la care a lucrat un lung şir generaţiuni, spre a fonda statul romăn.“

Va să dică Mesagiul vă pune înaintea ochilor o mare problemă, cestiunile interne; vă dice: aşi incheiat bolta edificiului nostru politic, acum este momentul; căci avem operaţă de pace în Europa, acum este momentul să luaţi d-v. sarcina numai puţin grea, a consolidărei statului in intru.

Dlor deputaţi, mă Intreb: acestu cuvinte solemne trebuie să rămână fără respuns? Vom dice noi, că aceasta ieşeşi, care de a aţăţa ani de pace, ne ieşeşi mulţămite complicaţiuni internaţionale n'a avut timp linişti ca să se ocupe odată şi de organisaţiunea internă cu temeiu, şi nu aibă nici odată venit momentul în care să dicem: ne gândim la viaţa interna a poporului nostru? Când guvernul Maiestăţi Sale face pe Ma. mistatea Sa şi pe ţară: este un timp de pace; şi după ce s'a edificat bolta edificiului politic în afară, clădiţi în intru, — nimeni din noi să nu răspundă la acesţ apel? De câte ori se face un răspuns, eu unul am obiceiul de a ceti ce s'a făcut înainte la acesaţ ocasiune, nu la tot timpul, dar intr'o epocă câtă vreme, din anul 1876 incoace, de când este acest guvern pe banca ministerială. Ei bine, am vădţut la 1866 că se promiteau reformi care nu s'a putut face; la 1877 se promiteau altele cari au s'au putut incepe din cauza aplicărei tratatului din Berlin; la 1879 se dicea anume acum a venit era de lucru, şi va lucra, căci a venit cestiunea Strusberg; la 1880 earăşi nu s'a putut lucra, căci era de regulat cestiunea dinastiei şi regatul. Regele inaşi ne dice: a venit momentul organisărei in intru; şi noi dicem numai: cestiunea Dunărei?..

D. G. Vernescu. Cer cuvântul!

D. P. Carp. Ce este de a face. Na cred ca este de demnitatea noastră de a ne lăsa să fim, în opera de organisare, mărginiţi numai la aceea una sau alta din puterile străine binevoiesc a ne lăsa ca timp liber de ocupare; cred din contră că atunci, când ni se afirmă chiar dela Tron că este pace şi linişte şi că sântem chemaţi a ne ocupa de organisarea in intru, sântem datori a răspunde la acest apel; sântem datori a arăta şi noi, fie care după slabele sale mijloace ce credem In această privinţă,

Din acest punct de vedere, dlor mă Intreb: care Mesagiul, şi răspunde proiectul maioritătţei? Proiectul maioritătţei in act despre acest moment solemn şi şi arată mândria de a aduce omagii, acum In prima sesiune ordinară a regatului.

„Şi astăţi, — continuă proiectul maioritătţei, — este isbânda deplină a respăţăţii lucrerea stăruitoare, In care s'au luptat toţi puterile vii ale ţărei, najnuţ nea se află mai bine pregătită şi îndemnată a păşi cu încredere înainte, la lucrăţile de organisare, de desvoltare şi de întărire in lăuntru.“

Maiestatea Sa arată câte-va reforme, proiectul maioritătţei d-v. după ce a vorbit de cestiunea Dunărei câte trese la acest apel, tot aşa din important pentru organisarea internă dice:

„Noul nostru regat, ajutat de lucrarea sporniică a unei epoci de linisce şi de activitate pacinică, ar puţe să implineacă repede îmbunătăţirile ce se mai cer, pentru „desvoltarea sa economică şi pentru întăriţea sa politică.“

La un apel solemn şi afirmativ, maioritatea „am putè dar...“ dar ce? Dar nu vrem? Nu! Atunci ce? Nu putem? Dar, ce nu putem? Atunci dela alţii, ca să ne organisăm inlăuntru? Nu; dar, atunci ce? permiteţi-mi a spune, că aci 'mi pare un neajuns al proiectului maioritătţei, o adevărată lipsă de dârzie.

Căci veţi vedè îndată, în ce mod nedindestulitor se vorbesce de toate cestiunile interne.

Continu cetirea proiectului.

„Puterea noastră armată va primi şi de aici înainte sfârşitoarele îngrijiri ale reprezentaţiunei naţionale.“

Declaraţiea obeiciului fără altă precisiune. Dar atunci când Mesagiul vorbesce de instrucţiune, proiectul maioritătţei răspunde:

„De când sub conducerea Maiestaţei Tale armata noastră a devenit In intru cel mai puternic organ al instrucţiunei şi educaţiunei naţionale.“

Şi In Mesagiul şi In proiectul maioritătţei vedem aceeaşi idee revenită.

Aceasta e oare ideea fundamentală a reformelor Invăţământului public?

Eu am admirat abnegaţiunea ministrului cultelor şi instrucţiunei publice. Dacă şţi au scăzut preţul de 15, 17 sau 18; dacă după atâtea proiecte publicate In „Monitor“, şi publicate pentru ca ţeara Intreagă să vină cu luminele sale să ajute acestă operă insemnată, ne alegem mai ales cu acesta: că armata e cel mai puternic mijloc de instrucţiune (aplause, risete), atunci mulţămesc pentru celelalte, şi nu şţi-a luat odată: admir pe dl ministru al cultelor şi instrucţiunei publice de abnegaţiunea cu care şi-a pus proiectele şi scoalele la umbra casarmelor (aplause, risete).

Dar să lăsăm la o parte acestă idee de In trucţiune căci guvernul vă vorbesce şi de alte legi, acelea mai elevăţ de cât mai bătrânele instituţiuni, şi unele să şi studiază In secţiuni. Scţiţi cu toţii dlor, că acţi, fără spirit de partidă ne am ocupat de ele cu atâta interes Incât eu, nu'mi adue aminte să fi vădţut vre odată o activitate apa de laborioasă In apa de puţine ţile.

Era proiectul care vorbia de tocmelile agricole, care vorbia de îmbunătăţirile scoalei şi de ţăranimea de comunele rurale prin regularea vândărei beuturilor spirituoase, toate de o mare importanţă.

La aceste atâne In Mesagiu, proiectul maioritătţei răspunde:

„Număroase proiecte de legi Intăţişate sau anunţate de guvernul Maiestăţei Tale, pentru îmbunătăţirile şi îndeplinirile de a ţăranilor şi de mărăcelele ramuri ale organisărei statului, vor fi cercetate cu băgare de seamă de Adunarea legiuitoare.

„Ea va fi fericită de a constata, ca aceeaşi îngrijire, se dă In urmă aplicărei legilor, căci dela punerea lor In lucrare atârnă ca scopul pentru care au fost făcute şi fie ajuns, şi ca greşalele lor chiar şi nu impăţinesce efectele ce ele sânt menite a produce.“

Adecă ce? Cum e aceasta? Proiectele ca proiectele — aplecarea este lucrul important? Aceasta o dicem noi In contra guvernului d-voastră; dar ca dicţiţi d-voastră In contra propriului d-voastră guvern, nu Inţeleg.

D. P. Buescu. Cer cuvântul (ilaritate.)

D. Maiorecu. Ori răspunsul este pentru a atinge toate cestiunile din Mesagiu, ori este şţipă de asemenea tendinţe şi este numai un răspuns englezesc, cum se dice: dar atunci, adecă Intr'un răspuns englezesc de simplă curtenie, accentuându-se o cestiune internaţională prea tare şi lăsându-se la o parte cestiunile interne, se face un contrast ridicol.

Apoi dlor, englezesc sau nu se fie răspunsul, aşa cum s'a făcut In proiecte, voiţi d-voastră să ţieţi că Incă nu a sosit momentul reorganizărei interne, fiindcă accentuaţi mai ales aplicarea legilor?

Se esaminăm puţin acestă frasă devenită populară, că adecă nu ne trebuiesce reforme, ci numai observarea legilor.

Legea de astăţi a acmeilor agricole poate se fie mai rămână apa? Este cineva care vrea să o mai păstreze? Nu. Estă dar o reformă necesară, şi nu poate fi aici numai vorba de observarea legei vechi. Dar scoalele şi biserica din comunele rurale, pot să rămână In starea In care se află? Aceasta este multimesce ca pe vre vnul, unul singur din d-v.?

Cred, că nu mulţămesce pe nimeni. Când vine dar guvernul, ori care ar fi, şi propune un mijloc de a îmbunătăţii Această stare, trebuie sau se'l combateşţi sau se'l primiţi. Dar nu se poate Ingropa o asemenea cestiune frasa generală: „Ne vom ocupa de toate proiectele, dar mai bine de observarea legilor.

Faceţi d-voastră aşa dacă credeţi; o oposiţiune consciinţioasă nu poate face aşa.

Estă dior, din care punct de vedere noi nu ne-am putut uni cu proiectul maioritătţei, care toate cestiunile le face pentru cestiunea Dunărei. Va urma.

Posta din urmă.

Răspunsul Camerei la Mesagiu, dice „Resb.“ W. de eri s'a votat a senţa cu 67 voturi contra 15. Toate amendamentele oposiţionei au fost respinse, admiţându-se proiectul maioritătţei cu foarte mici modificări.

S'a ales apoi o comisiune de 20 deputaţi, care impreună cu biroul, se presente aţi Regelui adresa Adunărei.

Varietăţi.

* (Alegerea de Mitropolit In Carlovit.) In 7/19 Decembre a avut loc In Carlovţi, o dona alegere şi s'a ales episcopul Carlopagului Teofan Zsivkovics cu 53 de voturi. (Angyelics a Intr'unit de astădată numai 11 voturi.)

* (Transferare.) Majorul Luca Câmpeanu dela. reg. de inf. Nr. 64 este transferat la reg. de inf. Nr. 5.

* Dezmirţ s'a demmit locotenent In reservă: Octovian Russu la reg. de inf. Nr. 31.

* (Mulţămire publică.) Societatea academică „Petru Majoru“ a junimei române din Budapesta esprime cea mai sinceră mulţămire acelor P. T. Dni, cari au binevoit a contribui la colecta Dunlvi Alecvandru Mihailovici pentru fondul nealienabil al acestei societăţi cu următoarele nume:

Avram Maleta 1 fl., Iacob Petruţ 1 fl., ambii din Costeiu; Ioane Popovici 1 fl., Constantin Mouurca 20 cr., ambii din Vlaicovţ; Stefan Galicovici (Marcovţ) 50 cr., Stefan Csikay (Lamu-mic) 1 fl., Nicolae Meila (Cionla) 40 cr.; Ioane Miclea (Vraniu) 50 cr.; Ioachim Dobiciu (Surduc) 1 fl suma 8 fl. 10 cr.

Când Vă rugăm Dnule Redactor, ca se binevoiţi a aduce la publicitate adânca mulţămire a societăţei noastre pentru aceasta contribuire, Vă rugăm totodată, ca se primiţi şi asigurarea destinsei noastre consideraţiuni, ce vă o păstrăm.

Budapesta, 18 Decemvre st. n. 1881.

N. Ciuelan, *Georgiu Alecu,*
vpr. secretar.

* (Necrolog.) Tinerul clerc de anul al II-lea Ioan Micu, ni se scrie dela Şimonul Branului, abia In al 21-lea an al vieţii, după un morb Indelungat, de un an şţi jumătăţe, de plumâni, Mercurţi In 25/11 a trecut la cele eterne. De oare-ce Vineri In 27 timpul nu a fost favorabil, ceremoniaiul a fost simplu, dar amăsurat demnităţii lui. Fie'i ţerîna uşoară.

* (Necrolog) Mai târdiu dar tot ne adoperăm a implini o datorinţă creştină. Iarţi din ceţi dintâiu lucrători In tipografia archidiecesană *Stefan Kovacs* care a Intrat In serviţul tipografiei noastre archidiecesane dela Infiinţarea ei şţi pe lângă o scurtă Intrerupere (se dusese la Cluţ de unde venise la Sibiiu, In una din tipografiile magiare de acolo; dar nu i a plăcut şţi a venit ear la Romăni) a rămas In aceeaşi tipografie până la sfârşitul vieţii sale. Era maghiar Insă om de omenie In sensul strins al cuvântului şţi conştienţios In afacerile sale. A reposat In 15 Decemvre n. şţ s'a Inmormântat la 18 Decemvre a. c. Fiei ţerîna uşoară!

* (Teatrul de pe Ring) al câruia incendiu a adus atâta nenorocire asupra Vienei s'a fost deschis cu pies'a lui Rossini „Barbierul de Sevilla“ la 17 Ianuarie 1874. El s'a zidit, ca şţ teatrul oraşului Viena, de o societate de acţiţi şţ era sât de stilul Intrului şţ opere comice, cari din mai multe motive nu pot fi primite In teatrul imperial. De aceea teatrul purta numele de „Opera comică“, care insă mai târdiu s'a schimbat In „Ringteater.“ Teatrul s'a zidit la 1873 după planurile architectului Emil de Förster cu suma de 900,000 fiorini. Era calculat pentru 1760 spectatori şţ avea In parter 23 loje şţ 303 scaune, In primul rang 15, In al doilea 20 loje, In rangul al treilea şţ al patrulea galerii. Edificiul face un aţât de efect mare prin numeroasele decorative ale faţiadei cu sculptură, pictură şţ aurătură, dar împărţirea In interior nu prea corespundea cerinţilor unei circulaţiuni comode a publicului. Teatrul era acum proprietatea fondului de Iargire a oraşului Viena. Ca asigurare, dar decoraţiile, costumele şţ alte obiecte de echipament procurate de d. Jauner, nu sau putut asigura.

* (Desubruinileteatruluirs) s'au mai scos Luni şţ Marţi vre-o treişţ deci de cadrave, toate intr'o stare Incât nu se mai pot cunoasce, ele au fost aşeţate la cosmogrie şţ de acolo au fost portate In cimiteriu. Cadavrele, cari s'ar mai pote cunosce se fotografează. In sal'a poliţiei s'a făcut o esposiţiune de obiectele ce s'au aflat la cadavre şţ pe lângă ele. Aci se vădţ reliciile moţilor bucăţi din haine, ceasornice, lănţuşţ, tubucheţ, cosmogrie, monete, portmoneuri, inele, şţ lângă aceste pantofi de jumatate arşţ, carte şţ notiţe pepteni, medalioane c'un cuvent tot felul de merunţişuri ce le portau nenorociţii cu sine. Acesta tragică esposiţiă va servi mult spre onoarea cetăţei periţi In foc, care este de mare insemnătăţe şţ din punct de vedere iuridic.

* (Esplosiune.) In 8/20 Decemvre a avut loc o esplosiune de gaz In localitatea perceptoratului dela gara de esposiţiă din Viena. Un tânăr chimist (Fischer) a rămas mort; mai multe persoane sânt greu rănite. Ferestile şţ uşile localităţii sânt sdrobite.

* Sultanul a sancţionat Inţelegerea cu Bonholderii englezi, cari au luat asupraşţ datoriile turceşţ circa 800 milioane. Acesti se vor adopera a plăti cuponii dela obligaţiunile şţ sorţiile turceşţ pe rând şţ câştigurile după sorţi.

* (Edificii noue în Bucureści.) D. G. Chitiu depuse pe biroul Camerei un proiect de lege, venit din inițiativa mai multor dd. deputați, prin care guvernul este autorisat, a contracta construirea, în capitală a următoarelor edificii: Palatul regal, liceul S-lui Sava; liceul Matei Basarab; scoala centrală de fete; cinci scoale primare de model. Academia romînă cu biblioteca și archivele statului: Conservatorul de musică și scoala de bele-arte; Palatul justiției; Palatul parlamentului; Camera și Senatul; Muzeele cu Pinacoteca. Contractarea se face prin licitațiune publică; car plata se va esecuta prin anuități cari vor espira între 20—25 ani, și în cari dobînda și amortisimentul nu vor trece peste 7%.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Metodica specială

a Studiului Religiunei în scoalele poporale.

§ 1. Noțiunea.

Metodica specială a Studiului Religiunei după cum arată și numele ei este scinția, care arată învățătorului metodul după care are să se propună Studiul Religiunei în scoalele poporale. Ea este o parte mai desvoltată a Metodicei în genere.

§ 2. Cuprinsul și împărțirea.

Metodica specială a Studiului Religiunei se ocupă nu numai cu espunerea metodului după care învățătorul are să tracteze materialul de învățământ, ci și cu împărțirea și grupirea acelui material, dând tot odată învățătorului și directive în privința conduitei sale la propunerea Religiunei.

De aceea Metodica specială a Studiului Religiunei tracteazā:

a) despre materialul, *ce* are, și *cum* are să se predee în scoalele poporale,

b) despre gruparea materialului după etatea elevilor, și

c) directive de conduită pentru învățătorii.

§ 3. Materialul de învățământ.

Materialul, ce trebue să'l propunem în scoalele populare se normează prin scopul, pe care'l are în vedere Studiul Religiunei, și în legătură cu acesta prin capabilitatea elevilor. Scopul Studiului Religiunei ne indigită alegerea materialului; capabilitatea elevilor ne indreaptă la grupirea materialului.

Scopul Studiului Religiunei în scoalele poporale nu este a face pe elevi să scie de rost cât mai mult din acest studiu (rugăciuni, istorie biblică, catechism), spre a putè recita la anumite ocasiuni. Nu este prin urmare o simplă înmulțire și lățire a cunoscinților elevului, ci este: a face ca elevii să devină cu timpul: *a)* oameni religioși și morali și *b)* creștini luminați.

Materialul, ce are să se predee în scoalele poporale trebue dară ales cu îngrijire anume spre a sfîrmi, desvolta și întări în elev religiositatea și moralitatea, și a'l face bun și luminat creștin. Căci nu tot ce e cuprins sub rubrica „Religiune" sau doară mai bine „Teologie" este bun material spre acest scop. Aceasta urmează din capabilitatea elevilor. Materialul ce se predă are să fie acomodat puterei elevilor de a pricepe și de aș insuș. Prin urmare chiar și materialul cel mai ales conform scopului, incă are să se grupeze după puterile elevilor, începînd cu ce este mai ușor și înaintînd treptat la mai puțin ușor și mai greu.

§ 4. Stirnirea și desvoltarea religiosităței și moralității.

Partea primă și de căpetenie din scopul ce trebue să'l urmărească Studiul Religiunei în scoalele poporale este religiositatea.

Religiositatea și moralitatea nu se dobândese prin învățarea de rost a Studiului Religiunei. Căci poate cineva să fi învețat și să și scie toate subtilitățile scinței teologice, fără ca să fie și om religios și moral. Religiositatea și moralitatea se insușesc numai prin desvoltarea simțului religios și moral. Simțul religios și moral se desvoltă iarăș numai și numai prin stimulare.

Stimularea simțului religios și moral se poate împlini numai prin exemple din viața omenească.

Aceste exemple s'ar putè reduce la trei soiuri:

a) intuițiunea lucrărilor religioase și morale;

b) istorisiri despre lucrări religioase și morale, și

c) chipuri caracteristice din viața religioasă și morală.

§. 5. Intuițiunea lucrărilor religioase și morale.

Intuițiunea lucrărilor religioase și morale începe în casa părinteascā și se continuă în scoală prin rugăciune și cântare, ordine și curățenie, și mai pre sus de toate prin conduita e semplară a Invățătorului, cari te toate indeamnă pe elev spre imitare — *exemplu trahunt.*

Dar lucrările religioase și morale din casa părinteascā nu se p. trec sub privirile învățătorului.

Din această causă ele nu se pot discuta în special, ci se pot lua în considerare numai la anumite ocasiuni binevenite și în mod mai general.

Învățătorul ar fi deci necesitat a se mărgini la lucrări religioase și morale din viața scolară.

Aceste lucrări nu sûnt însă aşa de bogate încât dintr'ensele să se poată desvoita simțul religios și moral în mod omnilateral.

De aceea învățătorul trebuie se recurgă la intuițiuni mijlocit și istorisiri despre lucrări religioase și morale.

§. 6. Istorisirea lucrărilor religioase și morale.

Spre nimic n'ar prunci mai mare aplecare și plăcere ca spre istorisiri. Purcegînd din această aplicare a băieților, ne vă fi lucrul cel mai ușor a face elevilor Studiul Religiunei plăcut, dacă acest studiu ne vom preda în istorioare. Amănsurat scopului ce'l urmărim vom preda elevilor istorisiri despre lucrări religioase și morale. Aceste istorisiri au asupra elevului apropae aceeași influență, pe care o are intuițiunea nemijlocită. Căci dacă istorisirea ocupare cu evidență aceea ce în un cas concret a făcut un om bun, elevul pătrunde cu ușurătate partea bună și se îndeamnă spre imitare.

Fiind chemarea învățătorului a face ca elevii să învețe a cugetà și a lucra bine: exemplele despre lucrări bune au cu mult mai mare valoare, de cât acele, cari descriu rău. Esemplele, cari descriu rău, fațā cu prunciii cei mici trebuesc chiar evitate c'o îngrijire. Ca Model ne poate servi Christos în asemănările sale, în cari descrie faptā bună.

Valoarea acestor istorisiri stărnă singur dela cuprins și formā. Este apoi cu totul indiferent, că acesa ce se istorisesce este o întîmplare adevărată, sau o ficțiune. În casul din urmă Insă istorisirea trebuie să fie în privința probabilităței mai pe sus de ori ce îndoială, aşa în cât elevul la nici un cas să nu poată sta în cumpănă despre realitatea istorisirei. Tot aşa de indiferent este că scoasă e istorisirea din Biblie sau din viața de toate zilele. Căci este vorba numai de stimularea simțului religios și moral.

De sine se înțelege lesne că dacă în Biblie aflăm istorisiri tot aşa de bune, ca și cele din viața practică — avem să preferim pe cele din Biblie. Cu toate aceste insă mai accesibile pentru elevi sûnt esemplele din viața de toate zilele, esemple, în cari rolul de căpetenie îl joacă pruncii cam de etatea elevilor. Esemple de aceste în Biblie cu greu se pot afla. Și apoi pentru baieții începători, Biblia nu are autoritate, pentru că ei nu o cunosc.

(Va urma.)

Bibliografie.

Calendariu pe anul comun dela Christos 1882. Anul XXXI. Sibiu. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane. Prețul 30 cr. v. a.

Calendariu pe anul dela Christos 1882. Anul al treilea. Editura și tipariul tipografiei diecesane. Pretinlu 30 cr. v. a.

Biaru Vasile, *Igiena oraşului Bucureşci.* Teză pentru doctorat în medicină. Bucureşci, 1881.

Racoviță Dimitrie D., *Observări sociale și morale.* Bucureşci 18-1.

Macedoski Al. A., *Poesii.* Bucureşci 1881.

Zamfirescu Mihai, *Cântece și plîngeri.* Poesii. Bucureşci 1881.

Tuducescu Ioan, *Cadou! Micul gratulant.* Scrierе amusantă, plăcută și folositoare pentru tineărme. Arad, 1881. Preț. 30 cr. v. a.

Noua biblioteca romînă. Colecțiune de novele și romanuri. Seria I, Broșura V. Brașov, 1881.

Mark Iános, *A magyar és a Romnu.* Szatmárون, 1881.

Coworbări literare. Anul XV — Nr. 9 (1 Decemvre 1881) cuprinde: Osîndiții, novelă de Leon Negruzzi — Îndreptariu, de A. Lambror — Corespondența dintre d-nii Vasile Alecsandri și cu Ghica. (XII) — Cântece populare spanioie, trad. de S. G. Vărgolici — Scrieri ale lui Eliade Rădulescu către Costachi Negruzzi — Istoria critică a R-mânilor (de Dimitrie Onbapci) critică de A. D. Xenopol — Cînd... ; Din suflets-nu..; De ce ți mai numeri anii...; Citarea, poesii de Veronica Micle — Cântece populare din Ardeal, de Grigore Sima (Urmare) — Bibliografie — Corespondență. —

Dreptul. Anul XI — Nr. 1 (3 Decembre) cuprinde: Diversae causarum figurae, de Alexandru — Recunoașterea judecătorească (Urmare), de D. George E. Schina — Jurisprudența romînă — Chronica judiciară —

Ortodoxul. Nr. 10 (Noemvrie 15) cuprinde: Împărțirea parochiilor — Câteva notițe istorice asupra celibatului — Deschiderea facultăți de teologie — Culmea (Poesie) — Prescripteie-Verbale ale Sfîtului Sinod —

Ostapul. Nr. 23 (1 Decemvre) are următorul cuprins: Armata noastră: Inaintarea în armată — Conferința ținută de colonelul G. Arion, comandantul regimentului 10 călărași, ofițerilor corpului (urmare) — Curs elementar asupra cător va substanțe explosibile de C. Mănescu, fost elev al scoalei navale din Briest (urmare) — Sciri militare: din țară, din străinătate — Armate străine: Rusia — Proiectul asupra instrucției tetreslaștiri artilerici în Suptă (urmare) Lovcea, Plevna și Șeinova de căpitan Curopatkin, tradusă în rusește de căpitan Andr. Șeptălă (urmare.)

Bursa de Viena și Pesta

Din 20 Decemvre 1881.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur	119.90	119.75
1 imisiune ds oblig. de stat dela drumul de fer oriental reg.	91.60	91.70
II emisiune ds oblig. de stat dela drumul de fer orient reg. . .	109.—	109.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. reg.	97.75	—.—
Imprumutul drumurilor de fer reg.	134.—	134.—
Obligațiuni reg. de rescumpărare pământului	99.—	99.—
Obligațiuni reg. un clausulă de urgență	98.50	98.—
Obligațiuni urbaniale temeșiane .	98.65	98.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausula de urgență	97.70	97.50
Obligațiuni urbaniale transilvane.	99.75	99.75
Obligațiuni urbaniale croato-slavone	99.50	—.—
Obligațiuni reg. de rescumpărare pe cincinel de vin . . .	—.—	97.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	77.—	77.35
Datorie de stat în argint . . .	77.90	78.10
Rienta de aur austriacă . . .	95.60	95.75
Sorți de stat dela 1860 . . .	133.—	134.—
Acțiuni de banca austro-ung. .	848.—	842.—
Acțiuni de credit austr. . . .	358.—	357.90
Acțiuni de banca de credit ung.	358.75	359.50
Sorți ungurești cu premii . . .	122.75	—.—
Sorți de regulare Tisei . . .	112.25	113.75
Scrisori funciare ale institutului „Albina"	99.20	99.20
Argint	77.—	—.—
Galben	5.61	5.59
Na oleon	9.52	9.42
Marca germană	58.25	58.35
Lon ton (pe polița de trei luni) .	118.90	118.85

Nr. 5331 civ. 1881 [264] 2—3

Publicațiune!

Veduva cont. Mihail Teleki ca tutoră legală și naturală a fiului ei conte Ladislau Teleki prin actorul fostei comunități comunale din Vajdahaza, cerând contra comunei Vajdahaza regularea pădurilor, arăturilor și fânețelor din lăuntrul pădurilor de pe hotarul acestei comune, se fîcsează ziua de pertractare pe 8 Februarie 1882 la 9 oare înainte de amiaz la faț locului la Vajdahaza, la a cărei pertractare prin acasta se invită părțile interesate.

Intercesarilor li se aduce la cunoscință, că esemplarul prim din acțiune se dă la subscrisul tribunal și al treilea esemplar la antistia comunală din Vajdahaza, spre a se putè vedè.

Din ședința tribunalului din Dej ținută în 3 Octomvre 1881.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIU.

A eșit de sub presă: [259] 5

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1882.

Anul al treiș ecl și unulea.

Prețul unui esemplar legat **30 cr.**, pentru vînzători nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendariul (Julian și gregorian, cu insemnarea exactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenții europeni.** — **Serviciul poștei și telegrafe.** — **Consporcul săptămânilor.** — **Tasa de timbru pentru polițe și documente.** — **Măsurile noue și vechi.**

Sematismul

bisericei ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinzînd și **protopresbiteriii, administratorii protopresbiteriali, parohiii și învățătorii cu comunele bisericesci din archidiecesă.**

Ierarchii metropoliilor invecinate din Austro-Ungaria.

Dous nebunii. (Novelă). — **Insemnarea târgurilor.** — **Catalogul cărților tipografiei archid.** — **Anunciuri.**

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiu.

Redactor responsăitor Nicolau Cristea

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.